

København, d. 13. september 2024

Pressemeddelelse

Forskere: Unge er ikke 'bare' i trivsel eller mistrivsel – og de er fulde af handlekraft

Unge har en række strategier for at trives og arbejder hårdt for det. Mange opsøger fællesskaber, er gode til at dele deres følelser med vennerne og trækker sig fra de døgnåbne fællesskaber på nettet, når det behøves. Det viser en ny og usædvanlig undersøgelse af unges "trivselsbestræbelser", som bygger på interview med 337 personer.

Mange unge er fulde af handlekraft i forsøget på at trives og i arbejdet med at håndtere de forventninger, muligheder, udfordringer og vilkår, som de møder i deres liv. Det er en af konklusionerne fra et utraditionelt forskningsprojekt, hvor forskere på Center for Ungdomsforskning på Aalborg Universitet (CeFU) har arbejdet sammen med P3 Missionen på Danmarks Radio, Ebbefos Fonden og Østifterne.

"Det har været overraskende og enormt rørende at gå gennem flere hundrede optagelser med unge mennesker, der sætter ord på deres trivselsbestræbelser og på alt det, de gør hver dag og også indimellem kæmper med. De ungdomsliv, der leves, er meget forskellige, men mange unge gør sig utroligt mange overvejsler om, hvad der fungerer for dem. Og mange har en stor følsomhed og omsorg for hinanden i deres relationer," siger professor Noemi Katznelson, der er leder af CeFU på AAU og som sammen med blandt andre Niels Ulrik Sørensen, Mette Lykke Nielsen står bag undersøgelsen.

"Vi oplever, at det er tid til at kaste et nyt blik på begreberne trivsel og mistrivsel, for de skaber et forvrænget billede af, hvor unge mennesker er i dag," siger hun. "Det handler ikke om, at mistrivsel ikke findes, for det gør den og det skal vi tage alvorligt. Men den fremherskende enten/eller-snak i offentligheden usynliggør alt det, de unge faktisk gør for at komme til at trives"

Center for Ungdomsforskning lancerer rapporten "Levbare ungdomsliv: Om unges bestræbelser på at trives" fredag d. 13. september og afholder en konference om rapporten d. 19 november.

Resultaterne har en noget anden forhistorie end de fleste andre forskningsprojekter. Forskernes nye syn på, hvordan de unge arbejder med at finde vej i tilværelsen, er nemlig formet af CeFU's egne interviews med 38 unge samt ikke mindst 299 interviewpersoner, som DR P3 har filmet og interviewet. I sommeren 2023 kørte medarbejdere fra P3 Missionen landet rundt i en bus med bløde sofaer for at interviewe så mange forskellige unge som muligt om, hvad der gjorde dem godt i livet. Ved festivaler, LAN-parties og traktortræk har en mangfoldighed af unge fortalt P3-holdet og forskerne om deres liv.

Det videre arbejde med det utraditionelle datasæt tegner et billede af en ungdom, der gør meget mere for at trives, end man ellers kan få indtryk af. Ungdomsforskerne taler i rapporten om "trivselsbestræbelser", som det er let at overse i debatten om unges trivsel, hvor trivsel og mistrivsel ofte fremstilles som endimensionelle tilstande eller kategorier, som unge rammes af og passivt befinder sig i.

"Mistrivsel er ikke så udbredt, at der ligefrem er tale om et kendetegn for en hel generation. Men der er noget, der er i bevægelse og forandring i relation til unges trivsel, og vi bliver som samfund nødt til at interessere os for, hvad der er på færde. For der er gode grunde til, at de unge gør, som de gør, og der ligger også en samfundskritik i det. Ligesom der også er ting at lære af mange unge, som er meget gode til at sætte ord på deres følelser," siger Noemi Katznelson.

I rapporten hører man også de unges egne stemmer. Det gælder for eksempel Marcus (18 år) og Jonas (18 år), som blev interviewet mens de sad foran deres telt på Jelling Musikfestival med hver deres dåseøl i hånden.

Marcus: "Jeg var ude i noget svært, men jeg søgte hjælp hos mine venner."

Jonas: "Ja, vi har hinandens ryg."

Marcus: "Sagen er, at jeg var nede i et sort hul og du hjalp mig op af det."

En anden af de interviewede er Victor på 18 fra Beredskabsstyrelsen i Midtjylland. Han betoner fællesskabet på arbejdspladsen.

"Det bedste ved at være sammen er, at man kan udrette meget større ting sammen, end når man er alene. Man kan ikke rigtig slukke en brand alene. Målet er at komme uden for porten i biler med blå blink og føle, at nu er vi faktisk på vej ud og gøre noget fedt. Nu er vi på vej ud og hjælp andre. Altså, jeg får helt kuldegysninger når jeg står og fortæller om det."

Noemi Katznelson fremhæver, at de unges liv kræver meget håndtering, for mange oplever, at det individuelle livsprojekt kan være en stor mundfuld. Man kan simpelthen have brug for pauser fra det for at kunne håndtere det, og der kan vi se en række strategier omkring både fællesskaber den enkeltes behov for at trække sig helt, forklarer professor Noemi Katznelson.

"Nogle af de unges måder at søge trivsel på er virkelig inspirerende, andre rummer nogle udfordringer og implicite kritikker, som vi måske bør lytte til og som skubber til både kulturer og strukturer i vores samfund. Men de arbejder aktivt med det, og der er ingen grund til generelt at tale om de unge som ofre", siger centerlederen.

Gennemgangen af de mange interviews – sammenholdt med forskernes øvrige viden om de unges vilkår – viser, at mange unge dagligt arbejder for at håndtere deres liv og lykkes som individer, og de kæmper for at skabe mening, relationer og værdi i deres liv. De arbejder med at imødekomme de krav og forventninger, der findes i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet, i deres familier, blandt vennerne osv., og en del oplever et pres i forhold til at kunne leve op til disse individuelle livsprojekter. Det kan skabe en angst for ikke at lykkes socialt og professionelt. Men fortællingerne fra P3-bussen vidner også om de trivselsbestrebelse, som i rapporten inddeles i syv kategorier, bl.a. at trække sig for at opnå ro, at fortabe sig i fællesskaber og at have nuet som et fristed.

For forskergruppen er det vigtigt at tilføje diskussionerne om de unges vilkår nogle nuancer, som de ikke oplever i den offentlige debat:

"I de seneste år er ungdommen nærmest blevet talt ned, så mange har kunnet få det indtryk, at alle unge står i en gigantisk krise af mistrivsel, hvilket også har mødt berettiget kritik på det seneste af andre forskere. Vi vil gerne invitere til et dobbeltblik i trivsel, som på den ene side tager den mistrivsel og udsathed, som for mange unge kæmper med i deres liv, alvorligt – men som på den anden side kan se, at mange unge trives, og at trivsel og mistrivsel ofte dækker over mangfoldige og mudrede tilstande, der handles på. Og her er der brug for, at vi både lærer af de unge og indretter os på nye tider og forandringer i måder at være i verden på og hvor der er brug for, at vi kommer de unge til hjælp."

INFOBOKS:

Forskernes opråb til, hvad vi skal gøre i morgen, hvis vi skal arbejde for levbare ungdomsliv:

- Lad os starte en dialog om unges trivselsbestræbelser, hvor kan vi tage ved lære af og måske endda understøtter og styrke unges trivselsbestræbelser
- Lad os starte en samtale om, hvornår bestræbelserne også spænder ben for levbare liv for alle, og hvor der derfor er brug for samfundsmæssig handlen og forandring
- Lad os tale mere om trivselsbestræbelser, som unges aktive forsøg på at lykkes i og skubbe til de sammenhænge og den verden, der er dem givet. Og om vores fælles ansvar for at snakke mindre om trivsel og mistrovisel som binære og absolutte størrelser
- Lad os aldrig glemme, at der er unge, som vedvarende kæmper med mistrovisel, som de med alverdens trivselsbestræbelser ikke kan overkomme alene

FAKTA OM RAPPORTEN OG DATAGRUNDLAGET:

- Rapportens titel er: Levbare ungdomsliv: Om unges bestræbelser på at trives. Og den er skrevet af Niels Ulrik Sørensen, Noemi Katznelson, Mette Lykke Nielsen, Emil Aagaard Madsen og Barbara Marstrand. Rapporten kan findes her: <https://www.cefu.dk/emner/publikationer/publikationer/levbare-ungdomsliv-om-unges-bestraebelser-paa-at-trives.aspx>
- Forskningsprojektet er støttet af Ebbefos Fonden og af fonden Østifterne Almennyttig f.m.b.a.
- Resultater fra undersøgelsen præsenteres ved et arrangement fredag d. 13. september, som også streames online, samt ved konferencen "Levbare ungdomsliv - om unges trivselsbestræbelser" d. 19. november. (<https://www.cefu.dk/emner/nyt-fra-cefu/aktivitetskalender/19-november-konference-levbare-ungdomsliv-om-unges-bestraebelser-paa-at-trives.aspx>).
- Undersøgelsen bygger på 163 interviews med i alt 337 unge, hvoraf langt den overvejende del er gennemført af DR P3, og 38 personer er interviewet af Center for Ungdomsforskning. P3 har i alt interviewet ca. 600 unge, hvoraf CeFU således har analyseret på godt halvdelen. De unge var overvejende mellem 15 og 20 år og med en nogenlunde ligelig fordeling mellem kvinder og mænd samt en mindre gruppe queer-personer. Hovedparten af de interviewede havde etnisk majoritetsbaggrund.
- I sommeren 2023 rejste DR P3 i en grøn bus med bløde sofaer ud til en lang række festivaler, events, folkemøder og højskoler under titlen "P3 Missionen: Hvad gør dig glad?". Målet var at tage temperaturen på ungdomslivet anno 2023. Center for Ungdomsforskning fik mulighed for at deltage ved enkelte arrangementer, så forskerne selv kunne bevæge sig rundt, mærke stemningen og gennemføre egne interviews.
- Alle interviews tog udgangspunkt i interviewguides, der trods varierende temaer var ganske ensartede. Nogle interviews var løst strukturerede, hvor samtalen naturligt flød fra emne til emne, mens andre var mere stramt strukturerede, hvor interviewpersonerne blev præsenteret for journalistens interviewguide og skulle besvare samtlige spørgsmål. Nogle gange interviewede interviewpersonerne hinanden, mens journalisten primært supplerede, andre gange førte journalisten ordet.
- Interviewene er gennemført ved Beredskabsstyrelsen i Midtjylland, Camp True North i Rungsted, DM i traktortræk i Odense, Egmont Højskolen i Odder, Folkemødet og Skoleskibet på Bornholm, Game Friday Jam i Esbjerg, Gamebox i Herning, Jelling Musikfestival, ringridning i Sønderborg, Rock Under Broen i Middelfart, Roskilde Festival, Samsø Festival, Tinderbox-festivalen i Odense, Ungehøjskolen, Queer the future, Wonderful Days Festival i Tommerup, Ungdommens Folkemøde i Valby og Wonderfestiwall på Bornholm.

KONTAKT:

- Noemi Katznelson. Professor og centerleder, Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet i København. Tlf, 99 40 34 33 / 20 68 66 80, nka@ikl.aau.dk
- Niels Ulrik Sørensen. Professor, Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet i København. Tlf. 23 84 60 31
- Ebbefos Fonden: Direktør Illa Westrup Stephensen. Tlf. 25348662 illa@ebbefosfonden.dk
- Østifterne: Projektchef Laura Thatt Tlf. 42239340 ltha@oestifterne.dk
- DR P3: Kontaktperson: Dorthe Duvander Kragh, DR Ung Social, DR.dk og tværgående DOCA@dr.dk
- Pressekontakt: Jakob Elkjær. Pressechef, AAU Kommunikation og Public Affairs. Tlf. 30 54 96 40, jakobel@adm.aau.dk
- Pressekontakt: Tor Bagger, Journalist, AAU Kommunikation og Public Affairs. Tlf. 30 17 31 65, toba@adm.aau.dk